

INSTYTUT TECHNIKI BUDOWLANEJ ZAKŁAD CERTYFIKACJI

ul. FILTROWA 1, 00-611 WARSZAWA
tel.: (0 22) 57 96 167, 168, (0 22) 825 52 29, fax: (0 22) 57 96 295
e-mail: certyfikacja@itb.pl, www.itb.pl

WYTYCZNE DLA PRODUCENTÓW WYROBÓW BUDOWLANYCH dotyczące ZAKŁADOWEJ KONTROLI PRODUKCJI (ZKP)

Wytyczne przeznaczone są w szczególności dla Producentów ubiegających się o uzyskanie następujących certyfikatów w Zakładzie Certyfikacji ITB.:

- a) zgodności wyrobu,
- b) zakładowej kontroli produkcji
- c) na znak akustyczny A-ITB
- d) na znak jakości Q-ITB,
- e) na znak ekologiczny EKO-ITB

Celem wprowadzenia ZKP jest zapewnienie stabilności produkcji i uzyskiwanie przez wyrób właściwości użytkowych zgodnych z deklarowanymi przez producenta.

Definicja **ZKP** wg -stała wewnętrzna kontrola produkcji, prowadzona przez producenta, której wszystkie elementy, wymagania i postanowienia przyjęte przez producenta powinny być w sposób systematyczny dokumentowane poprzez zapisywanie zasad i procedur postępowania; system dokumentowania kontroli powinien gwarantować jednolitą interpretację zapewnienia jakości i umożliwić osiągnięcie wymaganych cech wyrobu oraz efektywności działania systemu kontroli produkcji

Niniejsze wytyczne są stosowane jako kryteria oceny ZKP w procesach certyfikacji prowadzonych przez Zakład Certyfikacji ITB wówczas gdy dokumenty odniesienia nie zawierają wymagań dla ZKP lub określają je w zbyt ogólny sposób.

1. Opis systemu zakładowej kontroli produkcji

System ZKP powinien być opisany w dokumentacji dostosowanej do stopnia skomplikowania procesu produkcji. Nadzór na dokumentacją powinien zapewniać dostępność aktualnych dokumentów dla upoważnionych osób.

1.1. Dokumentacja ZKP powinna być dostosowana do:

- stopnia skomplikowania procesu produkcji
- wielkości zakładu produkcyjnego
- zakresu prowadzonych badań międzyoperacyjnych i gotowego wyrobu

Zaleca się aby dokumentacja ZKP opisywała co najmniej aspekty związane z:

- a) personelem,
- b) pracami podzlecanymi (podwykonawstwo)
- c) wyposażeniem produkcyjnym,
- d) procesem produkcji,
- e) wyposażeniem do kontroli i badań,
- f) wymaganiami dla surowców i wyrobów gotowych,
- g) prowadzeniem kontroli i badań oraz wykorzystaniem ich wyników,
- h) postępowaniem z wyrobem niezgodnym i reklamacjami,
- i) prowadzeniem działań korygujących,
- j) magazynowaniem i transportem wyrobów,

Dokumentację ZKP powinny uzupełniać:

- dokumentacja techniczna
- specyfikacje techniczne (normy wyrobu, normy badawcze, aprobaty techniczne, kryteria itp.),
- przepisy prawne

2. Personel

2.1. Struktura organizacyjna i podwykonawstwo

Producent powinien określić strukturę organizacyjną (np. w postaci schematu organizacyjnego). Powinien również określić, jaki obszar działalności związanej z produkcją wyrobu realizowany jest poza firmą (przez podwykonawców np. – wykonywanie badań, nadzór nad sprzętem produkcyjnym i kontrolno-pomiarowym, transport,).

Jeżeli producent zleca na zewnątrz realizację jakiegokolwiek procesu, który ma wpływ na właściwości wyrobu, powinien on zapewnić nadzór nad tymi procesami. Sposób prowadzenia takiego nadzoru powinien zostać określony w dokumentacji ZKP.

2.2. Kompetencje personelu

Producent powinien określić **wymagania**, dotyczące kompetencji personelu na kluczowych stanowiskach. Kompetencje personelu powinny być **udokumentowane**.

2.3. Odpowiedzialność i uprawnienia

Producent powinien wyznaczyć osoby odpowiedzialne za:

- a) nadzór nad systemem ZKP (np. pełnomocnika ds. ZKP),
 - b) ustalenie niezbędnych procedur,
 - c) określenie wymagań dla surowców i materiałów do produkcji oraz gotowego wyrobu,
 - d) zwalniania surowców i materiałów do produkcji,
 - e) nadzór nad maszynami i urządzeniami produkcyjnymi,
 - f) nadzór nad produkcją, w tym ewentualne zatrzymanie procesu produkcji,
 - g) prowadzenie oceny zgodności wyrobu na poszczególnych etapach jego produkcji,
 - h) nadzór nad wyposażeniem kontrolno-pomiarowym,
 - i) nadzór nad wyrobem niezgodnym,
 - j) nadzór nad znakowaniem i zabezpieczaniem wyrobu,
 - k) identyfikację przyczyn powstałych niezgodności, ustalanie działań korygujących oraz ocenę ich skuteczności,
 - l) analizę reklamacji,
 - m) wystawiania deklaracji zgodności,
 - n) realizację wszystkich pozostałych działań w ramach ZKP
- i przydzielić im odpowiednie uprawnienia.

3. Nadzorowanie maszyn i urządzeń produkcyjnych

Producent powinien zapewnić konserwację, przeglądy i remonty maszyn i urządzeń oraz nadzorować ich realizację. (np. harmonogram). Powinien również określić sposób kontroli maszyn i urządzeń po naprawie lub remoncie. Z prowadzonych działań powinny powstawać zapisy.

4. Realizacja wyrobu

4.1. Przygotowanie produkcji

4.1.1. Wymagania dotyczące wyrobu

Producent powinien :

- a) określić wymagania dla wyrobu w zależności od zamierzonego zastosowania
- b) zidentyfikować wymagania dotyczące wyrobu wynikające z przepisów.

4.1.2. Zakupy

Producent powinien:

- a) określić i udokumentować wymagania dla surowców, materiałów i wyrobów,
- b) wymagać od dostawców dokumentów potwierdzających jakość dostaw,
- c) sprawdzać zgodność dostaw z zamówieniem (dokumenty, ewentualnie kontrole i badania),
- d) prowadzić dobór i ocenę dostawców,
- e) określić sposób i zasady przekazywania zakupionych surowców i materiałów, na produkcję.

4.2. Produkcja

4.2.1. Nadzorowanie produkcji

Producent powinien zapewnić:

- a) dostępność dokumentów, w których określono właściwości wyrobu na poszczególnych etapach produkcji,
- b) dostępność niezbędnych procedur/instrukcji na stanowiskach pracy,
- c) dostępność i stosowanie właściwego wyposażenia do kontroli i badań,
- d) prowadzenie kontroli i badań,
- e) prowadzenie zapisów z kontroli i badań,
- f) ustalenie sposobu postępowania z wyrobem niezgodnym.

4.2.2. Identyfikacja i identyfikowalność

Poszczególne wyroby i ich części powinny być możliwe do zidentyfikowania. Producent powinien zapewnić identyfikowalność wyrobu tzn. możliwość odtworzenia historii produkcji wyrobu.

Producent lub jego przedstawiciel zobowiązani są do przechowywania **zapisów** dla poszczególnych wyrobów lub partii wyrobów, łącznie z właściwymi informacjami szczegółowymi, dotyczącymi produkcji i właściwości wyrobu. Na podstawie zapisów powinno być możliwe odtworzenie wszystkich istotnych informacji takich jak np.: data produkcji, zastoso-

wane surowce, materiały, elementy i wyroby, partia wyrobu, typ wyrobu, zamierzone zastosowanie, sposób oznakowania wyrobu znakiem budowlanym lub oznakowaniem CE, itp.

4.2.3. Kontrole i badania

Niezależnie od badań typu, przeprowadzonych przed wprowadzeniem wyrobu do obrotu, producent powinien prowadzić kontrole i/lub badania:

- a) dostaw (surowców i komponentów),
- b) w toku produkcji (kontrole i badania międzyoperacyjne),
- c) gotowego wyrobu.

4.2.3.1. Elementy kontroli i badań

Producent powinien, co najmniej określić:

- a) wymagania dla surowców i komponentów wyrobu na poszczególnych etapach produkcji oraz dla wyrobu gotowego,
- b) kryteria oceny wyników kontroli i badań (surowców i komponentów, wyrobu na poszczególnych etapach produkcji oraz dla wyrobu gotowego, zawierające m.in. granice akceptacji wyników badań),
- c) rodzaj, zakres i metody kontroli i badań,
- d) sposób prowadzenia kontroli i badań (w tym również sposób kontroli dokumentów potwierdzających zgodność dostawy z wymaganiami),
- e) sposób pobierania próbek do kontroli i badań,
- f) rodzaj zapisów, związanych z pobieraniem próbek,
- g) rodzaj zapisów, związanych z prowadzeniem kontroli i badań,
- h) zasady zwalniania: dostaw do produkcji, wyrobu do kolejnych etapów produkcji oraz wyrobu gotowego do magazynu,
- i) wielkość partii wyrobu.

Producent powinien posiadać odpowiednie kompetencje techniczne do prowadzenia kontroli i badań lub korzystać z usług laboratoriów, zdolnych do dostarczenia wiarygodnych wyników badań.

4.2.3.2. Plan kontroli i badań

Producent powinien prowadzić kontrole i badania w oparciu o **udokumentowany/udokumentowane plan/plany kontroli i badań**.

Opracowany przez producenta Plan badań gotowego wyrobu powinien uwzględniać wymagania dokumentów odniesienia i określać, co najmniej:

- a) badane właściwości
- b) procedury badawcze,
- c) wskazanie laboratorium badawczego
- d) częstotliwość wykonywania badań

4.2.3.3. Zapisy z kontroli i badań

Zapisy z kontroli i badań powinny obejmować:

- a) przedmiot badań,
- b) datę dostawy lub produkcji,
- c) dane, identyfikujące badaną próbkę (m.in. data pobrania i wielkość próbki, miejsce pobrania, osoby odpowiedzialne za pobieranie próbek),
- d) datę kontroli i badań,
- e) zastosowane metody badawcze,
- f) wynik kontroli i badań,
- g) ocenę zgodności wyników kontroli i badań z ustalonymi wymaganiami .

4.3. Nadzorowanie wyposażenia do kontroli i badań

Producent powinien:

- a) ustalić i udokumentować sposób postępowania, zapewniający, że wyposażenie służące do prowadzenia kontroli i badań będzie wskazywać wiarygodne wartości; wyposażenie pomiarowe służące do prowadzenia badań zgodnie z planem badań powinno być wzorcowane i powinno zapewnić spójność pomiarową z państwowym wzorcem miar*.
- b) określić jakie przyrządy będą niezbędne do przeprowadzenia poszczególnych pomiarów (z właściwym poziomem dokładności),
- c) sporządzić **spis wyposażenia** oraz **harmonogram sprawdzeń i wzorcowań** przyrządów pomiarowych koniecznych do oceny deklarowanych właściwości. Harmonogram powinien określać minimalną częstotliwość sprawdzeń i wzorcowań oraz datę kolejnego sprawdzenia,
- d) określić **osoby odpowiedzialne** za nadzór nad wyposażeniem i nadać im odpowiednie uprawnienia,
- e) prowadzić nadzór nad wyposażeniem używanym do kontroli i badań, niezależnie od tego czy jest ono jego własnością.

Przyrządy pomiarowe powinny posiadać odpowiednie **instrukcje: obsługi, sprawdzenia i wykonywania badań**. Instrukcje te powinny być dostępne i zrozumiałe dla pracowników. Wyposażenie powinno być używane wyłącznie zgodnie z przeznaczeniem i instrukcją obsługi.

Sprawdzenia/wzorcowania przyrządów pomiarowych powinny być przeprowadzane w ustalony sposób, a wyniki zapisywane/dokumentowane.

4.4. Nadzór nad wyrobem niezgodnym

Producent powinien zapewnić, żeby wyroby niespełniające wymagań zostały odizolowane i właściwie oznakowane w celu uniknięcia ich niezamierzonego użycia lub dostawy do klienta. W przypadku stwierdzenia wyrobu niezgodnego, producent powinien podjąć natychmiastowe działania korygujące w ramach, których:

- a) wyeliminuje stwierdzone niezgodności
- b) przekwalifikuje dany wyrób do innych zastosowań lub
- c) uniemożliwi zastosowanie tego wyrobu.

Po usunięciu niezgodności producent powinien powtórzyć kontrolę lub badania wyrobu w celu wykazania zgodności z wymaganiami.

4.5. Znakowanie wyrobu

Gotowe wyroby budowlane powinny zostać oznakowane zgodnie z wymaganiami dokumentów odniesienia oraz przepisami prawa.

4.6. Zabezpieczanie wyrobu – magazynowanie, pakowanie i transport

Producent powinien określić sposób postępowania z gotowym wyrobem.

Warunki przyjęcia wyrobu gotowego do magazynu powinny być jednoznacznie określone, a z procesu przyjęcia wyrobu oraz jego wydania powinny powstawać odpowiednie **zapisy**. Jeśli jest to niezbędne i może mieć wpływ na jakość wyrobu, producent powinien zagwarantować właściwe warunki środowiskowe przechowywania wyrobu i w razie potrzeby monitorować je.

Jeśli wyroby wymagają zapewnienia szczególnych warunków transportu, producent powinien je zapewnić.

5. Reklamacje

Producent powinien określić i **udokumentować** sposób postępowania z reklamacjami, zarówno zgłoszonymi do niego przez odbiorców jego własnych wyrobów, jak i składanymi przez producenta dostawcom surowców, materiałów i elementów wyrobów stosowanych w produkcji.

Producent zobowiązany jest do:

- a) przechowywania i archiwizowania **zapisów** związanych z reklamacjami
- b) podejmowania działań w związku z **każdą** zgłoszoną reklamacją,
- c) okresowej oceny reklamacji, obejmującej analizę przyczyn wystąpienia niezgodności, analizę skuteczności podjętych działań korygujących i zasadności podjętych decyzji,
- d) wykorzystania zgłaszanych przez siebie reklamacji do okresowej oceny dostawców i podwykonawców,
- e) prowadzenia odpowiednich działań zapobiegawczych i ich dokumentowania.

6. Działania korygujące i zapobiegawcze

W przypadku wystąpienia niezgodności, producent powinien podjąć działania eliminujące przyczyny ich powstania w celu zapobiegania powtórnemu ich wystąpieniu. Producent powinien ustalić sposób postępowania w przypadku podejmowania działań korygujących. Działania te powinny obejmować:

- a) przegląd niezgodności,
- b) analizę przyczyn wystąpienia niezgodności,
- c) określenie sposobu postępowania,
- d) ocenę skuteczności przeprowadzonych działań.

Z ww. działań powinny być prowadzone **zapisy**.